

Сумський державний педагогічний університет
імені А.С.Макаренка
Навчально-науковий інститут культури і мистецтв
Кафедра музикознавства та культурології

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Директор ННІ культури і мистецтв

проф. Олена УСТИМЕНКО-КОСОРІЧ

« 29 » серпня 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ВСЕСВІТНЯ ІСТОРІЯ МУЗИКИ»

Галузь знань: В Культура, мистецтво та гуманітарні науки

Спеціальність: В5 Музичне мистецтво

Освітня програма: Музичне мистецтво

Мова навчання: українська

Погоджено науково-методичною
комісією ННІ культури і мистецтв

« 29 » серпня 2025 р

Голова Олександр РУДЕНКО

Суми – 2025

Розробники:

Гончаренко О. В. – кандидат мистецтвознавства, ст. викладач кафедри музикознавства та культурології.

Гура В. В. – кандидат педагогічних наук, ст. викладач кафедри музикознавства та культурології.

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри музикознавства та культурології

Протокол № 1 від. «28»_серпня_2025 р.

Завідувач кафедри музикознавства та культурології

доктор мист., професор Зав'ялова О.К. _____

Опис навчальної дисципліни I курс

1 семестр

Найменування показників	Освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		Денна форма	Заочна форма
Кількість кредитів – 5	Бакалавр	Обов'язкова	
		Рік підготовки:	
1-й		1-й	
Семестр			
1-й		1-й	
Лекції			
16 год.		4 год.	
Практичні, семінарські			
8 год.		4 год.	
Самостійна робота			
36 год.		52 год.	
Консультації			
Вид контролю: екзамен – 1 год.			
За навчальним планом – 150 год. Загальна кількість годин – 60			

2 семестр

Найменування показників	Освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма	заочна
Загальна кількість годин – 90	Бакалавр	Обов'язкова	
		Рік підготовки:	
		I-й	I-й
		Семестр	
		2-й	2-й
		Лекції	
		16 год.	2 год.
		Практичні, семінарські	
		10 год.	4 год.
		Самостійна робота	
		64 год.	84 год.
		Вид контролю: залік 2 год.	

1. Мета вивчення навчальної дисципліни

Курс «Всесвітня історія музики» є невід'ємною складовою професійної підготовки студентів спеціальності В5 «Музичне мистецтво». Звернення до широкого культурологічного контексту в процесі викладення основних ідей курсу підпорядковано основній меті: розкрити глибоку історичну детермінованість принципів еволюції музичних стилів в процесі розвитку західноєвропейської культури, виявити єдність проявів типів художнього мислення в різних видах мистецтва певної історичної доби. У ході занять студенти повинні скласти уявлення про найважливіші події і явища музичної культури, а також засвоїти основні поняття й терміни музичного мистецтва. Завданнями дисципліни є - оволодіння студентами знаннями в галузі історії світової музичної культури й мистецтва з найдавніших часів до сучасності, засвоєння культурно-історичного досвіду, вивчення спадщини й творчості видатних зарубіжних композиторів у контексті музики їх часу, визначення й осмислення ціннісного рівня кращих музичних творів у духовному житті суспільства.

Засвоєння програмного матеріалу дисципліни «Всесвітня історія музики» забезпечує оволодіння загальними та фаховими компетенціями відповідно до освітньо-професійної програми «Музичне мистецтво»: ЗК 1 – здатність спілкування іноземною мовою; ЗК 2 – знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності; ЗК 3 – здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу; ЗК5 – здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел; ЗК 9 – здатність працювати автономно; ЗК11 – здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт, ЗК16 – здатність реалізувати свої права й обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського суспільства та необхідність його сталого розвитку; ЗК17 – здатність зберігати й примножувати моральні, культурні, наукові цінності й досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань; ФК 3 – здатність усвідомлювати художньо-естетичну природу музичного мистецтва; ФК 5 – здатність використовувати знання про основні закономірності й сучасні досягнення у теорії, історії та методології музичного мистецтва; ФК 11 – здатність оперувати професійною термінологією; ФК 12 – здатність збирати, аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її в процесі практичної діяльності; ФК 17 – здатність застосовувати традиційні й альтернативні інноваційні технології музикознавчої, виконавської, композиторської, диригентської, педагогічної діяльності.

2. Передумови для вивчення дисципліни

Передумовою вивчення дисципліни є обізнаність із ходом світових історичних процесів (в об'ємі шкільного курсу історії), особливостями розвитку культури й мистецтва у різних країнах світу, також із основними жанрами, історичними стилями та персоналіями й найвидатнішими творами світового музичного спадку (у межах шкільної програми), також знання основ музичної грамоти. Викладання курсу «Всесвітня історія музики»

здійснюється в тісному зв'язку з вивченням інших дисциплін музично-теоретичного блоку («Аналіз музичних творів», «Поліфонія», «Історія української музики»), а також є основою для подальшого проходження педагогічної практики.

3. Результати навчання за дисципліною

Курс передбачає узагальнення знань про джерела формування, світоглядні й естетичні засади, стильове різноманіття музичної культури різних народів світу; про теоретичні концепції становлення й тенденції розвитку музичного мистецтва, його функції протягом різних історичних періодів. Забезпечує вивчення термінології та формування професійного понятійного апарату. Програмні результати навчання:

<p>Знання: основні етапи розвитку музичного мистецтва різних країн світу; орієнтуватися в жанровій системі академічної музики; художньо і національно-стильові напрями в галузі музичного мистецтва від давнини до сучасності; основні риси певного музичного стилю, напрямку, течії, їх прояви у творчості композитора; знати музичний матеріал в обсязі навчального курсу.</p> <p>Уміння: пояснювати різноманітність художніх картин світу, характеризувати систему професійного музичного мислення; особливості мистецьких стилів, визначати національну або авторську приналежність творів музичного мистецтва. використовувати інформацію про культурні та музичні особливості, традиції народів західної та схівної Європи;</p>	<p>ПРН 4</p>	<p>Професійно здійснювати аналіз музично-естетичних стилів та напрямків;</p>
<p>Знання: основні методичні засади музикознавчих досліджень; алгоритми та методику аналітичних процедур;</p> <p>Уміння: здійснювати аналіз музичних творів, історичних та індивідуальних стилів; виявляти особливості композиції, стилістики та засобів втілення художнього змісту.</p>	<p>ПРН 7</p>	<p>Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом; Здатність розвивати у суспільстві засобами музичного мистецтва загальнолюдські та мистецькі цінності, демократичні та естетичні ідеали,</p>

		гуманістичну мораль та національну свідомість.
<p>Знання: основних етапів розвитку музичної мови, жанрової системи, стилів та принципів формоутворення в кожному історичному епоху;</p> <p>Уміння: виявляти жанрово-стильові особливості музичного твору, його драматургії й форми в контексті художніх напрямків епохи його створення, визначати місце твору чи явища в системі музичної культури.</p>	ПРН 8	Демонструвати володіння муз.-аналітичними навичками в процесі створення виконавських, музикознавчих та педагогічних інтерпретацій.
<p>Знання: понятійно-термінологічні основи музично-історичної науки; теоретичних засад професійної музичної творчості.</p> <p>Уміння: використовувати знання на практиці під час вивчення, аналізу музичних творів, виконання творчих та дослідницьких завдань.</p>	ПРН 12	Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.
<p>Знання: знати основні етапи розвитку музичної мови, жанрову систему, характеристику стилів та принципи формоутворення в кожному епоху; індивідуальні композиторські стилі.</p> <p>Уміння: виявляти жанрово-стильові особливості муз. твору, його драматургію й форму в контексті художніх напрямків епохи його створення.</p>	ПРН 15	Демонструвати музично-теоретичні, культурно-історичні знання з музичного мистецтва.
<p>Знання: пошукових систем та алгоритмів, способів організації баз даних і класифікаційних таблиць.</p> <p>Уміння: працювати з різноплановими історичними джерелами, науково-методичною літературою та інтернет-ресурсами в галузі музичного мистецтва;</p>	ПРН 20	Володіння навичками пошуку, обробки та аналізу інформації.

<p>Знання: основ логіки й критичної діяльності.</p> <p>Уміння: самостійно здійснювати пошук необхідної інформації, оцінку й пояснення певних культурно-мистецьких явищ, подій музично-історичного процесу. різноманітність художніх картин світу та специфіку музичного мислення у різні часи та в різних регіонах.</p>	<p>ПРН</p> <p>24</p>	<p>Здатність здійснення самостійної роботи, гнучкого, логічного мислення, відкритості до нових знань, критичності й самокритичності у професійній діяльності..</p>
---	------------------------------------	--

4. Критерії оцінювання результатів навчання

Шкала ЄКТС	Критерії оцінювання навчальних досягнень студента
90-100	Студент демонструє відмінні знання в області художньо-стильових та національно-стильових напрямків в галузі музичного мистецтва; глибоко і всебічно засвоїв тему, послідовно і грамотно її викладає; спираючись на знання основної та додаткової літератури, робить висновки і узагальнення; вільно володіє музичною термінологією.
82-89	Студент твердо засвоїв тему, грамотно викладає її, спираючись на знання основної літератури; не допускає істотних неточностей; аргументує наукові положення; робить висновки й узагальнення; володіє музичною термінологією.
74-81	Студент дав достатньо повну відповідь на запитання, але припустився деяких неточностей у її висвітленні; продемонстрував певний рівень знань програмного навчального матеріалу, виявив уміння користуватися понятійним апаратом, але не достатньо впевнено використовує знання теоретичного матеріалу у розкритті означених питань. Наявність значних помилок в періодизації розвитку музиканта у знанні музичного матеріалу.
64-71	Студент демонструє недостатні знання в області національно-культурних і музичних особливостей країн західної Європи. Тема розкрита недостатньо чітко й повно, спираючись на знання тільки основної літератури; допускає несуттєві помилки й неточності; плутається у формулюванні висновків і узагальнень; частково володіє музичною термінологією.
60-63	Студент дав не повну відповідь на запитання, припускався багатьох неточностей у їх висвітленні, продемонстрував слабкий рівень знань програмного навчального матеріалу, виказував нездатність обґрунтувати власну позицію щодо запропонованих питань.

39-59	Студент демонструє незадовільний рівень знання художньо-стильових та національно-стілевих напрямків в галузі культури; не засвоїв значної частини програми курсу; допускає суттєві помилки та неточності при розкритті тем; зазнає труднощів в практичному застосуванні знань; не формулює висновків і узагальнень; не володіє музичною термінологією.
1-34	Студент не здатен був дати відповідь на питання, продемонстрував дуже низький рівень знань, обмеженість словникового запасу, не розуміння значень понятійного апарату, нездатність грамотно, свідомо і лаконічно висловити свою думку.

Розподіл балів

1 семестр

Поточний контроль								Разом	Сума	Іспит	Загальна
РОЗДІЛ 1				РОЗДІЛ 2							
Т 1.1	Т 1.2	Т 1.3	Т 2.1	Т 2.2	Т 2.3	Т 2.4	Т 2.5	75	100	(25)	100
Поточний контроль											
10	11	10	10	11	10	10	12				
Контроль самостійної роботи								30			
5	5	5	5	5	5						

2 семестр

Поточний контроль						Разом	Сума
РОЗДІЛ 3							
Т 3.1	Т 3.2	Т 3.3	Т 3.4	Т 3.5	Т 3.6	76	100
Поточний контроль							
12	12	12	12	14	14		
Контроль самостійної роботи						24	
4	4	4	4	4	4		

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, заліку, курсового проекту (роботи), практики
90 – 100	A	відмінно
82 - 89	B	добре

74 - 81	C	
64 - 73	D	задовільно
60 - 63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1 - 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

5. Засоби діагностики результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є: презентації практичних завдань, реферати, тести, залік, екзамен.

6. Інформаційний зміст навчальної дисципліни

1 семестр

РОЗДІЛ 1. Періодизація історії зарубіжної музики і основні етапи її становлення. Західноєвропейська культура до XVII століття.

Тема 1.1. Теорія походження музики. Музична культура первісного суспільства. Музичне мистецтво стародавніх цивілізацій. Музична культура Античності.

Тема 1.2. Західноєвропейське середньовіччя та його музичне мистецтво. Церковна, світська та народна музичні культури. Музично-поетичне мистецтво лицарів. Напрямок Ars nova в Італії і Франції (XIV ст.). Творчість Г. де Машо. Новації Ф. де Вітрі, Г. де Машо.

Тема 1.3. Музична культура Ренесансу. Школи хорової поліфонії у Нідерландах та Італії (XV ст.) та її традиції віків). Творчість Ж. Дебре, О. Ласо, Дж. Палестрини.

«Плеяда» та французький придворний балет.

РОЗДІЛ 2. Західноєвропейська культура XVI I - першої половини XVIII століття.

Тема 2.1. Музична культура XVII ст. Естетика бароко. Виникнення опери. Флорентійська камерата і її теорії (драма як синтез мистецтв, співвідношення музики і драми).

Італійська оперна школа. Опера-серія. Розвиток театральних жанрів у Франції та Англії. Лірична французька опера. Комічні національні опери.

Тема 2.2. Західноєвропейський інструменталізм XVII- першої половини XVIII ст. та його історичне значення. Французькі клавісеністи, німецька органна школа.

Тема 2.3. Італійська барочна і передкласична музика. А. Вівальді, А. Скарлатті, Перголезі.

Тема 2.4. Основні етапи творчості Г. Генделя. Хорова, оперна, інструментальна творчість.

Тема 2.5. Роль творчості І. С. Баха у світовій музичній культурі. Проблема бахівського стилю. Інструментальна музика. Вокально-інструментальні жанри. Кантати. Пасіони.

II семестр

РОЗДІЛ 3. Просвітництво та віденський класицизм.

Тема 3.1. Музична культура кінця XVIII ст. Місце оперного жанру в музичній культурі доби. Естетика Просвітництва. Оперна реформа К. Глюка.

Тема 3.2. Формування сонатно-симфонічного циклу. Еволюція творчої діяльності Й. Гайдна. Симфонічна й камерно-інструментальна творчість Й. Гайдна. Ораторія «Пори року». Квартети.

Тема 3.3. Загальна характеристика творчості В. Моцарта. Оперна спадщина Моцарта. Жанрові пошуки Моцарта в операх 80-х років. Оперна реформа Моцарта в контексті європейського оперного мистецтва XVIII ст.

Тема 3.4. Симфонічна творчість В. Моцарта. Трагування симфонічного циклу. Симфонії № 40, 41. Хорові жанри творчості Моцарта. «Реквієм». Камерно-інструментальна творчість композитора. Творчі пошуки в фортепіанній та симфонічній творчості В.А. Моцарта.

Тема 3.5. Творчість Л. Ван Бетховена як останнього представника епохи класицизму. Композитор і його епоха. Симфонічна творчість Бетховена. Основні принципи бетховенського симфонізму. Нова трактовка сонатно-симфонічного циклу.

Тема 3.6. Фортепіанна та камерна творчість. Бетховена. Специфіка жанрового рішення.

7. Структура та обсяг навчальної дисципліни

I семестр

Назви розділів і тем	Кількість годин									
	Денна форма					Заочна форма				
	Всього	у тому числі				Всього	у тому числі			
		Лекції	Прак.	Конс.	С.р.		Лекції	Прак.	Конс.	С.р.
РОЗДІЛ 1. Періодизація історії зарубіжної музики і основні етапи її становлення. Західноєвропейська культура до XVII століття.										
Тема 1.1. Теорія походження музики. Культура первісного суспільства. Муз. мистецтво стародавніх цивілізацій. Муз. культура Античності	8	3			5	9	2	2		10
Тема 1.2. Західноєвропейське середньовіччя та його музичне мистецтво. Напрямок Ars nova в Італії і Франції (XIV ст.).	9		4		5	7				10

Тема 1. 3. Музична культура Ренесансу. Школа хорової поліфонії у Нідерландах (XV ст.) та її традиції. Французький придворний балет.	8	3			5	7				10
РОЗДІЛ 2. Західноєвропейська культура XVI I - першої половини XVIII століття.										
Тема 2.1. Естетика бароко. Виникнення опери. Італійська оперна школа. Опера-серія. Розвиток театральн жанрів у Франції та Англії. Лірична французька опера. Комічні національні опери	8	3			5	9		2		10
Тема 2.2. Західноєвропейський інструменталізм XVII- першої половини XVIII ст. та його історичне значення. Французькі клавісеністи, німецька органна школа.	9		2		5	7				10
Тема 2.3. Італійська барочна і передкласична музика.	8	3			5	7				10
Тема 2.4. Основні етапи творчості Г. Генделя. Хорова, оперна, інструментальна та клавірна творчість.	3	2			3	9				10
Тема 2.5. Роль творчості І. С. Баха у світовій музичній культурі. Інструментальна музика Баха. Вокально-інструментальні жанри. Кантати. Пасіони.	7	2	2		3	8				14
Всього годин	60	16	8		36	60	2	4		84

II семестр

Назви розділів і тем	Кількість годин									
	Денна форма				Заочна форма					
	Всього	у тому числі				Всього	у тому числі			
		Лекці	Прак	Конс	Сам.		Лекц	Прак	Конс	Сам.
РОЗДІЛ 3. Просвітництво та віденський класицизм.										
Тема 3.1. Музична культура кінця XVIII с т. Місце оперного жанру в музичної культурі доби. Естетика Просвітництва. Оперна реформа К. Глюка.	14	3	2		9	8	2			7
Тема 3.2. Формування сонатно-симфонічного циклу. Еволюція творчої діяльност Й. Гайдна. Симфонічна та камерно-інструментальна творчість Й. Гайдна. Ораторія «Пори року».	14	3	2		9	10				9

Тема 3.3. Загальна характеристика В. Моцарта Оперна реформа в контексті європейського оперного мистецтва 18 ст..	12	3			9	8			7
Тема 3.4. Симфонічна творчість В. Моцарта. Специфіка трактування симфонічного циклу. Хорові і камерно–інструментальні жанри.	14	3	2		9	10			9
Тема 3.5. Творчість Л. ван Бетховена. Фортепіанна та камерна творчість. Бетховена. Специфіка жанрового рішення.	11	2			9	8		2	7
Тема 3.6. Симфонічна творчість Бетховена. Основні принципи бетховенського симфонізму. Нова трактовка сонатно-симфонічного циклу. Опера на межі XVIII –XIX ст.. «Фіделіо» Л. Бетховена та його історична доля.	13	2	2		9	10			9
Підсумкове заняття	12		2		10				6
						6			
Всього годин	90	16	10		64	60	4	2	54

Теми практичних занять

І семестр

№	Назва теми	Кількість годин	
		Д/Ф	З/Ф
1.	Теорія походження музики. Культура первісного суспільства. Муз. мистецтво стародавніх цивілізацій. Муз. культура Античності		2
2.	Західноєвропейське середньовіччя та його музичне мистецтво. Напрямок Ars nova в Італії і Франції (XIV ст.).	4	
3.	Західноєвропейський інструменталізм XVII- першої половини XVIII ст. та його історичне значення. Французькі клавесіністи, німецька органна школа.	2	
4.	Естетика бароко. Виникнення опери. Італійська оперна школа. Опера-серія. Розвиток театральн жанрів у Франції та Англії. Лірична французька опера. Комічні національні опери		2
5.	Роль творчості І. С. Баха у світовій музичній культурі. Інструментальна музика Баха. Вокально-інструментальні жанри. Кантати. Пасіони.	2	
	Всього годин	8	4

II семестр

1.	Музична культура кінця XVIII с т. Місце оперного жанру в музичній культурі доби. Естетика Просвітництва. Опера реформа К. Глюка.	2	
2.	Формування сонатно-симфонічного циклу. Еволюція творчої діяльності Й. Гайдна. Симфонічна та камерно-інструментальна творчість Й. Гайдна. Ораторія «Пори року».	2	
3.	Симфонічна творчість В. Моцарта. Специфіка трактування симфонічного циклу. Хорові і камерно-інструментальні жанри.	2	
4.	Творчість Л. ван Бетховена. Фортепіанна та камерна творчість. Бетховена. Специфіка жанрового рішення.	2	2
5.	Симфонічна творчість Бетховена. Основні принципи бетховенського симфонізму. Нова трактовка сонатно-симфонічного циклу. Опера на межі XVIII –XIX ст.. «Фіделіо» Л. Бетховена та його історична доля.	2	
	Всього годин	10	2

Самостійна робота I семестр

№	Назва теми	Кількість годин	
		Д/Ф	З/Ф
1.	Теорія походження музики. Культура первісного суспільства. Муз. мистецтво стародавніх цивілізацій. Муз. культура Античності	5	10
2.	Західноєвропейське середньовіччя та його музичне мистецтво. Напрямок Ars nova в Італії і Франції (XIV ст.).	5	10
3.	Музична культура Ренесансу. Школа хорової поліфонії у Нідерландах (XV ст.) та її традиції. Французький придворний балет.	5	10
4.	Естетика бароко. Виникнення опери. Італійська оперна школа. Опера-серія. Розвиток театральн жанрів у Франції та Англії. Лірична французька опера. Комічні національні опери	5	10
5.	Західноєвропейський інструменталізм XVII- першої половини XVIII ст. та його історичне значення. Французькі клавесеністи, німецька органна школа.	5	10
6.	Італійська барочна і передкласична музика.	5	10
7.	Основні етапи творчості Г. Генделя. Хорова, оперна, інструментальна та клавірна творчість.		10
8.	Роль творчості І. С. Баха у світовій музичній культурі.	6	14

	Інструментальна музика Баха. Вокально-інструментальні жанри. Кантати. Пасіони.		
	Всього годин	36	84

II семестр

1.	Тема 3.1. Музична культура кінця XVIII с т. Місце оперного жанру в музичній культурі доби. Естетика Просвітництва. Оперна реформа К. Глюка.	9	7
2.	Тема 3.2. Формування сонатно-симфонічного циклу. Еволюція творчої діяльності Й. Гайдна. Симфонічна та камерно-інструментальна творчість Й. Гайдна. Ораторія «Пори року».	9	9
3.	Тема 3.3. Загальна характеристика В. Моцарта. Оперна реформа в контексті європейського оперного мистецтва 18 ст..	9	7
4.	Тема 3.4. Симфонічна творчість В. Моцарта. Специфіка трактування симфонічного циклу. Хорові і камерно-інструментальні жанри.	9	9
5.	Тема 3.5. Творчість Л. ван Бетховена. Фортепіанна та камерна творчість. Бетховена. Специфіка жанрового рішення.	9	7
6.	Тема 3.6. Симфонічна творчість Бетховена. Основні принципи бетховенського симфонізму. Нова трактовка сонатно-симфонічного циклу. Опера на межі XVIII –XIX ст.. «Фіделіо» Л. Бетховена та його історична доля.	9	9
	Підсумкове заняття	10	6
	Всього годин	64	54

8. Рекомендовані джерела інформації

1. Абрамович С., Чикарькова М. Світова та українська культура: Навчальн. посібн. – Львів: Світ, 2004. – 344 с.
2. Бедакова С. В. Історія зарубіжної музики (кінець XVI – XIX століття): Навчальний посібник. – Миколаїв. – 306 с.
3. Бодак Я. Історія західноєвропейської музики від найдавніших часів до XVII століття: Навчальний посібник / Редакційна колегія: Я. Кеньо, З.Лельо, Б.Пиц. – Дрогобич: Коло, 2017. – 280 с.
4. Все про класичну музику в Україні <https://moderato.in.ua/klasyka-dlya-ditey/>
5. Гнатів Т. Музична культура Франції рубежу XIX-XX століть. Клод Дебюссі. Моріс Равель. - К.: Музична Україна, 1993. – 206 с.
6. Гукова В. В. Світова музична література. Перший рік навчання / В.В.Гукова. - К. : Мелосвіт, 2006. – 285 с 6.

7. Дідич Г.С. Історія західноєвропейської музики. Ч.І. – Кіровоград, 2005.–226 с.
8. Епохи історії музики в окремих викладах: В 2 ч. / Пер. з нім. та ред.- упор. Ю.Є.Семенов. Ч.1. Арс-антика, Арс-нова, Гуманізм. Ренесанс. Одеса: «Будівельник», 2003. – 188 с.
9. Епохи історії музики в окремих викладах: В 2 ч. / Пер. з нім. та ред.- упор. Ю.Є.Семенов. Ч.2. Бароко, Класика, Романтика, Нова музика. Одеса: «Будівельник», 2004. 240 с.
10. Зав'ялова О. Історія західноєвропейської музики: навч-метод. посіб. для студ. вищих. навч. закладів. Суми: СДПУ, 2014. – 30 с.
11. Зарубіжна музична культура ХУІІ – ХХ ст.: Тематичний збірник наукових праць / Гол.редактор М.Черкашина. – К.: «Компас», 1991. – 160 с.
12. Зінькевич О. Музична критика: теорія і методика: Навчальний посібник / Зінькевич О., Чекач Ю. – Чернівці : Книги – ХХІ, 2007. – 424 с.
13. Історія музики в минулому і сучасності. *Науковий вісник Національної музичної академії України ім. П. І. Чайковського* / Зінькевич О., Черкашина-Губаренко М. (Уклад.) — Вип. 12. — К., 2000.
14. Історія європейської музики: від Орфея до Мадонни / онлайн-курс <https://culturalproject.org/european-music>
15. Історія музики: нові факти та інтерпретації. *Науковий вісник Національної музичної академії України ім. П. І. Чайковського* / Зінькевич О. (Уклад.). — Вип. 42. — К., 2004.
16. Казак І. Світова музична література. Ч. 1. – К. : Мелосвіт, 2008. – 187 с.
17. Калініна Н. П.І. Чайковський. К. : Наукова думка, 2001. – 186 с. 9.
18. Каплієнко – Ілюк Ю.В. Історія світової музики : навчальний посібник/ Ю.В. Каплієнко – Ілюк .- Чернівці : Місто, 2015.- 240с.
19. Кашкадамова Н. Історія фортепіанного мистецтва ХІХ сторіччя: Підручник. Тернопіль: АСТОН, 2006. – 608 с.
20. Композитори: Енциклопедичне видання / Пер. з нім. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан. 2010. – 432 с.
21. Корчова О. Музичний модернізм як terra cognita. – Київ : Музична Україна, 2020. – 469 с.
22. Культурологія: теорія та історія культури : навч. посіб. / за ред. І.І. Тюрменко. – Вид. 2- ге, переробл. та доповн. – К. : Центр навч. л-ри, 2005. – 368 с.
23. Логічне і художнє в музичному мисленні. Часопис Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського № 1 (2), К. : НМАУ ім. П. І. Чайковського, 2009. — С. 21-25.
24. Медриш І. Світова музична література: Підручник. Вип.1. Чернівці: Місто, 2016. – 280 с.
25. Медриш І. Світова музична література: підручник. Вип. 2. Чернівці: «Місто», 2020. – 448 с.

26. Музыка у просторі культури. — Науковий вісник Національної музичної академії України ім. П. І. Чайковського / Зінкевич О., Черкашина-Губаренко М. (Уклад.). — Вип. 33. — К., 2004.
27. Остапенко О. М. Світова музична література кінця ХІХ – першої половини ХХ століття. Навчальний посібник. Сєверодонецьк 2012 р.
28. Павлишин С. Музыка двадцятото століття: навч. пос. Львів: Бак, 2005. – 232 с.
29. Фількевич Г.М. Всесвітня історія музики : Навчальний посібник. К.: Стилос, 2006.
30. Савицька Н. Хронос композиторської життєтворчості. Львівська національна музична академія М.В. Лисенка. Львів : Сполох, 2008. – 320 с.
31. Харнонкурт Н. Музыка як мова звуків. Науково-популярне видання. – Суми: Собор, 2002. – 184.с.
32. Чекан Ю. Інтонанційний образ світу. Київ: Логос, 2009
33. Чернова І.В., Горман О.П. Зарубіжна музика: історія, стилі, напрями: Навчальний посібник. Львів: НАСВ, 2016. – 246 с.
34. Чередниченко Т. Нова музика ХХ ст. Уповільнення історії.
<https://vpered.wordpress.com/2012/01/02/cherednichenko-new-musi/>
35. Чотири століття опери. Оперні школи ХІХ—ХХ ст. *Науковий вісник Національної музичної академії України ім. П. І. Чайковського.* / Зінкевич О., Черкашина-Губаренко М. (Уклад.) — Вип. 13. — К., 2000.